

mini

przewodnik

free

+ współrzędne gps

po!skaniezwykla
masa miejsc godnych uwagi

Trasa wycieczki: Zabytki techniki dla każdego

czas trwania: 2 dni, typ: samochodowa, liczba miejsc: 8, stopień trudności:
średnia

wydrukuj i zabierz na wycieczkę!

Opis wycieczki

Znany i lubiany Szlak Zabytków Techniki to materiał na dłuższą przygodę. Oddaje on specyfikę regionu, w którym kultura przemysłowa stanowi jeden z zasadniczych elementów jego tożsamości.

Szlak Zabytków Techniki jest najbardziej interesującą trasą turystyki industrialnej w Polsce. Obecnie znajduje się na nim już 36 obiektów-zabytków związanych m.in. z kolejnictwem, tradycją górniczą i hutniczą, energetyką, łącznością oraz przemysłem spożywczym. Nasza trasa to zaledwie wycinek całego szlaku. Umieściliśmy na niej najbardziej znane miejsca (co nie znaczy, że dla każdego akurat te będą najciekawsze).

Przed wyjazdem warto upewnić się czy obiekty są czynne. Część z nich jest dostępna dla turystów tylko w godzinach przedpołudniowych. Niektóre nie są otwarte w weekendy, a w jeszcze innych zwiedzający muszą uprzedzić o swoim przybyciu. Dla tych, którzy mają ochotę przejechać się koleją w Rudach cenna będzie informacja, że kolejka nie ma ustalonych godzin odjazdu i rusza wtedy kiedy uzbiera się grupa. Warto więc do Rud wybrać się w szczycie sezonu, by na odjazd nie czekać zbyt długo.

Program wycieczki

Częstochowa Zapałka ma swoje muzeum!

W Zakładach Przemysłu Zapałczanego w Częstochowie, produkujących zapałki od 1882 r., otworzyło swoje podwoje dla zwiedzających niezwykle Muzeum Produkcji Zapałek. Obserwując ciągle jeszcze pracujące niemieckie maszyny z lat 30. XX w., można prześledzić proces powstawania dobrze znanej zapałki.

Warto zobaczyć znajdującą się w muzeum unikatową galerię rzeźb z jednej zapałki, autorstwa Anatola Karonia. Artysta swoje niezwykle pomysłowe zapałczane rzeźby wykonuje przy użyciu tylko zębów i paznokci. Aż trudno uwierzyć, że z małej zapałki można wyczarować Gnębiące sumienie, Stworzenie świata, Błysk geniuszu, Niesienie Krzyża czy Węża boa kusiciela.

Muzeum Produkcji Zapałek
ul. Ogrodowa 68
tel. 034 365 12 69

50°48'11"N 19°07'17"E | na mapie:A

Tarnowskie Góry 600 metrów podziemnej żeglugi

Sztolnia "Czarnego Pstrąga", wybudowana w latach 1821-1835, służyła odwadnianiu tarnogórskich kopalń rud cynkowo-ołowiowych. Jej łączna długość wynosi 9 km. W 1957 r. udostępniono ją zwiedzającym jako atrakcję turystyczną. Pomiedzy szymbami "Ewa" i "Sylwester" turyści odbywają 600-metrowy spływ połączonymi łodziami. Szerokość korytarzy zazwyczaj nie jest większa niż rozpiętość ramion dorosłego człowieka. Przewoźnik-przewodnik, przechodząc wzdłuż łodzi z kilkudziesięcioma pasażerami i odpychając się od skalistych ciosów, przesuwają ten wodny pociąg z niemałym trudem.

Nazwa sztolni pochodzi od pstrągów żyjących w tutejszych wodach. Wytężając wzrok, można w czasie przejażdżki

dostrzec ich czarne sylwetki. Przeprowa w ciemnościach rozjaśnianych jedynie lampami karbidowymi pozostawia fantastyczne wrażenia oraz rzetelną wiedzę o dziejach sztolni przekazaną przez przewodnika.

Warto zobaczyć też niewielkie murowane rotundy wzniesione ponad szymbami "Ewa" i "Sylwester". Stoją w parku Repeckim otaczającym kompleks budynków Górnośląskiego Centrum Rehabilitacji. Sztolnia od czerwca do końca sierpnia jest czynna codziennie, w godz. 10.00-17.00. Poza sezonem spływy odbywają się w weekendy w godz. 10.00-16.00 oraz przez cały tydzień dla grup, które dokonały rezerwacji. Ruch łodzi pod ziemią odbywa się wahadłowo - kolejna grupa zaczyna spływ w tym szybie, w którym skończyła poprzednia, w związku z tym trzeba mieć ok. 10 minut czasu na dotarcie na miejsce startu.

Sztolnia Czarnego Pstrąga
ul. Gliwicka 2, tel. 032 285 49 96, 032 285 30 71

50°25'50"N 18°48'23"E | na mapie:B

Radzionków I Ty możesz zostać piekarzem!

W maju 2000 r. w Radzionkowie otwarto Muzeum Chleba. Można w nim dotykać niemal wszystkich eksponatów, a także samemu uformować i upiec chleb. Eksponaty: zdjęcia, maszyny, narzędzia i urządzenia uporządkowano zgodnie z procesem powstawania chleba, a więc od orki, siania i zbioru zbóż, poprzez młócenie, mielenie, aż po wypiek. Podczas wizyty w tym ciekawym miejscu łatwo przekonać się, czym różni się wypiek chleba w wiejskich piecach od tego w piekarniach wojskowych czy przemysłowych. Na dziedzińcu przed muzeum, na małych poletkach, posiano najczęściej uprawiane w Polsce zboża. ul. Z. Nałkowskiej 5, tel. 032 387 17 60.

50°24'17"N 18°54'09"E | na mapie:C

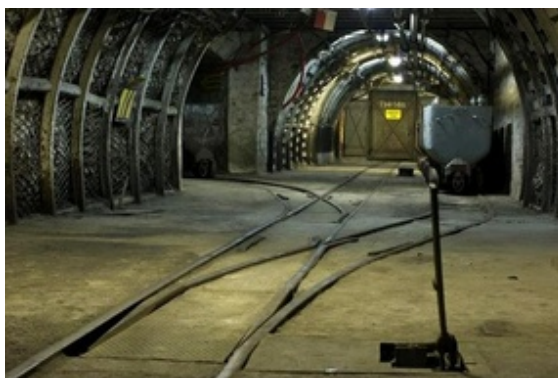
Zabrze "Guido" - Zabytkowa Kopalnia Węgla Kamiennego

Początki kopalni "Guido" sięgają połowy XIX w. Założył ją książę Guido Henckel von Donnesmarck, magnat ziemski i przemysłowy. Nazwa kopalni pochodzi właśnie od jego imienia.

Już w latach 80. XX w. podjęto próby przekształcenia nieczynnej już kopalni w skansen górniczy. W 1987 r. kopalnia została wpisana do rejestru zabytków. Do zwiedzania udostępniono ją w czerwcu 2007 r. Ekspozycja obejmuje sieć podziemnych chodników na poziomie 170 m i 320 m, do których zjeżdża się oryginalną klatką górniczą w XIX-wiecznym szybie.

Doskonale zachowały się tu m.in. stajnie koni używanych niegdyś do pracy pod ziemią. W dawnych wyrobiskach prezentowane są maszyny i urządzenia górnicze, m.in. lampy oraz sprzęt ratunkowy. Warto zobaczyć także interesującą wystawę geologiczną. Na powierzchni można zwiedzić budynek nadszybia i podziwiać wielkogabarytowe maszyny górnicze, między innymi maszynę wyciągową z 1927 r.

50°17'23"N 18°47'30"E | na mapie:E

Gliwice Maszt radiostacji

Ukończony w 1935 r. maszt antenowy w Gliwicach jest niewątpliwą atrakcją turystyczną województwa Śląskiego i zarazem najwyższą na świecie budowlą z drewna! Przeszedł do historii w 1939 r. jako miejsce rzekomego polskiego ataku na niemiecką radiostację, dającego pretekst Hitlerowi do uderzenia na Polskę. Zabytek ten o wysokości 110 m jest w świetnym stanie technicznym i zdecydowanie warto go zobaczyć z bliska. Z daleka widać jego sylwetkę dźwigającą liczne anteny sieci telefonii komórkowej oraz rozgłośni radiowych. Stoi przy wyjeździe z miasta w stronę Tarnowskich Gór.

50°18'48"N 18°41'20"E | na mapie:D

Katowice Nikiszowiec

Tu jest prawdziwy Śląsk?

Dziedzictwem kulturowym Śląska są zabytki z czasów industrializacji przypadającej na XIX-XX w. W tym czasie do pracy w kopalniach przyjeżdżali ludzie z odległych miejsc, więc w pobliżu szybów wznoszono zespoły fabryczno-mieszkalne, tzw. osiedla patronackie przeznaczone dla rodzin górników. Na obszarze Śląska powstało ich ok. 250 i do dziś stanowią osobliwość na skalę światową. Ich walory urbanistyczne najlepiej widać w katowickiej dzielnicy Nikiszowiec, której dawną zabudowę wpisano do rejestru

zabytków, a w 2006 r. włączono do Szlaku Zabytków Techniki. Władze miasta mają też w planach złożenie wniosku o wpisane tego rejonu na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO.

Dzielnica, zbudowana w latach 1908-1918 według projektu Jerzego i Emila Zillmannów z Berlina, miała stać się domem dla 7 tys. osób. Jej nazwa pochodzi od położonego nieopodal szybu Nikisch. Zgodnie z założeniem architektów powstało osiedle przypominające amfiteatr ze sceną pośrodku, od której odchodzi pięć ulic. W tym przypadku sceną jest plac główny, gdzie stoi neobarokowy kościół św. Anny z 1914 r. W jego wnętrzu są cenne witraże autorstwa Jerzego Schneidera oraz ogromne organy składające się z 535 piszczałek, wykonane przez braci Rieger z Karniowa.

Nikiszowiec jest podzielony na 9 trzykondygnacyjnych kwartałów, nazywanych przez Ślązaków familokami - są to domy z czerwonej cegły zamieszkałe przez rodziny górników i hutników. Każdy kwartał ma wewnętrzny dziedziniec, za którym dawniej znajdowały się ogródki i niewielkie budynki. W tych drugich trzymano zwierzęta. Biegające razem z dziećmi po podwórkach kury, kaczki, kozy, a nawet świnie nie należały do rzadkości. Przy gospodarstwach działały piekarniaki (piekarnie). W powietrzu unosił się zapach świeżego chleba, krupnioków, żymłoków czy "wusztzupy". Część upraw i mięsa przeznaczano na sprzedaż, a część chowano do własnych spiżarni - opłacało się to zwłaszcza po wojnie, gdy półki sklepowe często były puste.

W latach 60. XX w. władze miasta nakazały rozebrać komórki gospodarcze, co mieszkańcy przyjęli z dużym niezadowoleniem. Na terenie osiedla znajdują się też obiekty użyteczności publicznej, m.in. szpital, czytelnia, posterunek policji i sklepy. W gmachu dawnego magła swoją siedzibę ma filia Muzeum Historii Katowic. Nikiszowiec cieszy się coraz większym zainteresowaniem, na co zapewne wpłynęła śląska trylogia nakręcona przez Kazimierza Kutza. Artystyczne przedstawienie familoków i ich specyficzną atmosferę można również zobaczyć w filmach Lecha Majewskiego, Janusza Kidawy i Macieja Pieprzycy.

Familoki to po Spodku drugi symbol miasta. Niektórzy twierdzą, że są one perłą architektury katowickiej, gdyż to właśnie tutaj można zobaczyć prawdziwy Śląsk.

50°14'39"N 19°04'56"E | na mapie:F

Tychy

Można tu co tydzień piwo warzyć...

Od prawie czterech wieków w Tyskich Browarach Książęcych warzy się jasne piwa, których smak jest doceniany na całym świecie. Z pisemnych wzmianek wynika, że już w 1629 r. folwark baronów pszczyńskich miał "prawa piwowarskie, można tu co tydzień piwo warzyć".

Powstałe w 2004 r. Tyskie Muzeum Piwowarstwa mieści się w zabytkowej kaplicy ewangelickiej należącej do browaru. To jedyna tego typu placówka w Polsce, gdzie wstęp mają wyłącznie osoby pełnoletnie. Ekspozycja obejmuje ponad 300 XIX-wiecznych butelek, narzędzi bednarskich, fotografii, dokumentów, kufli, etykiet, kapsli i dębowych beczek, w których dawniej dojrzewało piwo. Wszystkie te "starocia" pochodzą z czasów, gdy browary uchodziły za jedne z największych i najnowocześniejszych w Europie.

Oprócz zabytkowych przedmiotów ekspozycja została wyposażona w nowoczesne, interaktywne multimedia. Ruchoma postać z obrazu w złotej ramie zachwala browar tyski i zaprasza do zwiedzania - w rzeczywistości jest to tylko hologram wyświetlany na plazmowym ekranie. Inną atrakcją są odbywające się w sali kinowej projekcje 20-minutowego, trójwymiarowego filmu o dziejach ziemi pszczyńskiej i Tyskich Browarach Książęcych, ekrany dotykowe prezentują historię procesu produkcji złotego napoju, a z e-mailowej skrzynki w kształcie beczki można wysłać pocztówkę z własnym zdjęciem (działa cyfrowa kamera).

Muzeum znajduje się na terenie Browarów Książęcych. To doskonała okazja, by poznać proces warzenia tego alkoholu i związane z nim technologie. Jest na co popatrzeć, gdyż wycieczki po browarze są organizowane podczas jego pracy. Największe wrażenie robią gigantyczne tanki fermentacyjne i nowoczesna linia rozlewnicza, którą co godzinę opuszcza 60 tys. butelek! W ciągu roku rozlewa się tu 5 mln hektolitrow piwa, nie tylko tyskiego - w 1999 r. Browary Tyskie i Lech Browary Wielkopolskie połączyły się, dzięki czemu powstała Kompania Piwowarska S.A.

Przewodnik oprowadza również po starej części browarów, m.in. warzelni z miedzianymi kopułami i majolikowymi płytkami oraz po piwnicach leżakowych. Z myślą o gościach pełnoletnich przygotowano trzy warianty zwiedzania. Jest bezpłatne i odbywa się w grupach organizowanych lub łączonych. Można zobaczyć cały kompleks (browar z muzeum) lub tylko jedną, wybraną część. Ostatnim punktem każdej wycieczki jest degustacja. Goście są częstowani kuflem zimnego piwa w stylowym pubie urządzone w podziemiach. Jego fragment widać przez tzw. ścianę trzech żywiołów, czyli przeszkloną podłogę w sali muzealnej. W sezonie letnim browar można zwiedzać także nocą. Płonące latarnie, duchy, opowieści klucznika i starego piwowara to tylko kilka z przygotowanych dla gości atrakcji.

W 2009 r. tyski browar został wybrany jednym z 7 cudów architektury Województwa Śląskiego. W plebiscycie o wyborze zwycięzcy zdecydowały głosy internautów z całego regionu.

Tyskie Muzeum Piwowarstwa
ul. Mikołowska 5, rezerwacja wycieczek: tel. 32 327 84 30, 32 327 84 37

50°07'54"N 18°59'10"E | na mapie:G

Rudy Tu stacja Rudy...

Wprawdzie nikt już w ten sposób nie zapowiada pociągów w Rudach, ale wciąż można tu wsiąść do starych wagonów i pomknąć w siną dal, czyli kilka kilometrów do stacji w

Paproci lub Stanicy.

Z dawnej wąskotorowej linii Gliwice - Rudy - Racibórz, wybudowanej w latach 1899-1903, zachowały się jedynie urządzenia stacyjne w Rudach i odcinek torowiska pomiędzy Paprocią a Stacją. Linia została zamknięta w 1991 r. Opiekę nad skansenem - Zabytkową Stacją Kolei Wąskotorowej Rudy przejęło obecnie Towarzystwo Służby Ochrony Zabytków Kolei, dzięki któremu można posmakować uroku jazdy "wąskim torem".

Ważną częścią skansenu jest stara lokomotywnia, a w niej oczywiście lokomotywy, wagony, drezyny oraz pług odśnieżny. Najcenniejszym eksponatem, niestety już niejeżdżącym, jest parowa lokomotywa Pw53. Warto wybrać się na weekendową wycieczkę.

Pociągi ze stacji w Rudach odjeżdżają w sezonie letnim w soboty, niedziele i święta od 10:30 a 19:00. Od wtorku do piątku w godzinach 8:00 do 16:00. Przejazdy uruchamianie są po zebraniu się 10 dorosłych osób lub równowartości 10 normalnych biletów na danej trasie.

Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowych Rudy
ul. Szkolna 1
tel. 0048 500 282 732
e-mail: kontakt@kolejkarudy.pl

50°11'22"N 18°27'15"E | na mapie:H

Zdjęcia dodane przez (w kolejności): fot. J. Sawicki, fot. Adikos, herta1970, fot. Amok, fot. memo1125, 1989urbi, fot. arch. Tyskie Browarium, fot. W. Wieczorek

Trasa dodana przez: moderator

Przewodnik wygenerowany w serwisie www.polskaniezwykla.pl. Wszystkie prawa zastrzeżone. Żadna część ani całość Mini przewodnika nie może być

reprodukowana ani przetwarzana w sposób elektroniczny,
mechaniczny, fotograficzny i inny; nie może być użyta do
innej publikacji oraz przechowywana w jakiegokolwiek bazie
danych bez pisemnej zgody Administratora serwisu.
Copyright © 2007 Polska Niezwykła

Wygenerowano:
środa 02 października 2024 12:00:29

miniprzewodnik

